Jätteenkuljetusjärjestelmäpäätöksen vaikutusten ennakkoarviointi - Saostus- ja umpisäiliöliete

1.12.2026

Sisällysluettelo

1. VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI 3
2. VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINNIN TOTEUTUS 4
3. PÄÄTÖSVAIHTOEHTOJEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI 5
3.1. IHMINEN/ASUKAS 5
3.1.1. Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja läpinäkyvyys 5
3.1.2. Osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet 6
3.1.3. Työllisyys ja toimeentulo 8
3.1.4. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä digitaalinen esteettömyys 9
3.2. YMPÄRISTÖ 10
3.2.1. Ilmasto ja hiilijalanjälki 10
3.2.2. Ympäristön terveellisyys ja viihtyisyys 11
3.2.3. Maaperä, vesistöt, luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus 12
3.2.4. Varautuminen ja huoltovarmuus 13
3.3. ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ 15
3.3.1. Strategian toteutuminen 15
3.3.2. Muutokset johtamisjärjestelmään sekä toimivalta ja vastuunjakomuutokset 16
3.3.3. Organisaation tehtävien määrä, laatu ja menettelytavat 17
3.3.4. Henkilöstön määrä, asema ja osallisuus 18
3.3.5. Organisaation viestintä- ja selvitysvelvoitteet 19
3.4. TALOUS JA ELINVOIMA 20
3.4.1. Kaupunkiorganisaation talouden kestävyys 20
3.4.2. Väestöryhmien sekä kotitalouksien asema ja käyttäytyminen 20
3.4.3. Yritysten toimintamahdollisuudet ja niiden välinen kilpailu sekä markkinoiden toimivuus 21

1. VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI

Vaikutusten ennakkoarviointi on tapa arvioida valmisteluvaiheessa olevan päätöksen vaikutuksia eri näkökulmista. Varsinkin mittavia ja laaja-alaisia päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulisi ottaa huomioon eri päätösvaihtoehdot ja se, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön ja alueen yrityksiin sekä kaupungin talouteen, organisaatioon ja henkilöstöön. Ennakkoarvioinnin avulla voidaan tarkastella, toteuttaako päätös kaupungin strategiaa ja toimintaa ohjaavia suunnitelmia, ja punnita päätöksen vaikutuksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi on kirjattu eri näkökulmien osalta useampaan eri lakiin kuntien tehtäväksi. Esimerkiksi ympäristövaikutusten sekä asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvien päätösten arviointi ovat kunnille lakisääteisiä. Myös Kuntaliitto on antanut oman suosituksen arviointien toteutuksesta ja arvioitavista näkökulmista.

Vuoden 2024 talousarvion täytäntöönpano-ohjeen yhteydessä kaupunginhallitus on antanut tarkemman ohjeistuksen vaikutusten ennakkoarvioinneista. Pääsääntöisesti vaikutusten ennakkoarviointi tulee vuodesta 2024 alkaen tehdä aina kun:

- Päätöksellä on välittömiä ja / tai pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen
- Päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
- Kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai kyseessä on uusi palveluiden järjestämistapa
- Päätöksellä on välittömiä ja / tai pitkän aikavälin suoria vaikutuksia tai merkittäviä epäsuoria vaikutuksia yritystoimintaan (esim. palvelurakenteeseen, alueen vetovoimaisuuteen, yksittäisiin yrityksiin ja / tai yritysilmapiiriin).

Tämä päätöksen vaikutusten ennakkoarviointi on tehty asumisessa syntyvän jätevesilietteen kuljetusjärjestelmäpäätöksen tueksi. Lietteen kuljetusjärjestelmästä päättää Porin seudun jätehuoltojaosto.

Asumisessa syntyviä jätevesilietteitä ovat saostussäiliöistä, pienpuhdistamojen lietetiloista ja muista vastaavista säiliöistä tyhjennettävä liete sekä umpisäiliöiden jätevesi.

Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmässä arvioitavia päätösvaihtoehtoja on kaksi:

- Vaihtoehto 0: Päätetään jatkaa nykyisellä kiinteistönhaltijan järjestämällä lietteenkuljetusjärjestelmällä.
- Vaihtoehto 1: Päätetään siirtyä kunnan järjestämään lietteenkuljetusjärjestelmään

Käytännössä kiinteistönhaltijan järjestämä jätevesilietteenkuljetus tarkoittaa, että kiinteistönhaltija sopii lietteiden kuljetuksesta suoraan yksityisen jätehuoltoyrityksen kanssa jätehuoltomääräysten mukaisesti. Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa kunta kilpailuttaa lietteenkuljetuksen ja valitsee sen perusteella yksityiset kuljetusyritykset hoitamaan tehtävää. Käytännössä lietteenkuljetus siirtyy tällöin kunnallisen jätehuoltoyhtiö Keräämö Oy:n järjestettäväksi kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen

Vaikutusten ennakkoarvioinnissa on arvioitu, miten edellä mainitut päätösvaihtoehdot vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön ja alueen yrityksiin sekä kaupungin talouteen, organisaatioon ja henkilöstöön.

Saostus- ja umpisäiliölietteen tyhjennykset koskevat kiinteistöjä, joita ei ole liitetty vesihuoltolaitosten viemäriverkostoon. Näillä kiinteistöillä jätevedet käsitellään kiinteistökohtaisilla jätevesijärjestelmillä. Asumisessa syntyvistä jätevesilietteistä ja niiden tyhjennyksestä on määrätty Porin seudun jätehuoltomääräyksissä.

2. VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINNIN TOTEUTUS

Vaikutuksia on arvioitu sekä numeerisesti että sanallisesti. Kaikissa kohdissa numeerista arviota ei ole käytetty, koska eri osapuolten näkemykset voivat vaihdella, tiedot voivat puuttua, tai vaikutusta ei voida arvioida positiivinen – negatiivinen -akselilla.

- erittäin negatiivinen vaikutus -3
- negatiivinen vaikutus -2
- lievä negatiivinen vaikutus -1
- Neutraali arvo 0 (ei vaikutuksia)
- lievä positiivinen vaikutus +1
- positiivinen vaikutus +2
- erittäin positiivinen vaikutus +3

Päätöksen vaikutuksia on punnittu ottaen huomioon sekä lyhyen että pitkän aikavälin vaikutukset. Siirtymäaika tarkoittaa päätöksenteon jälkeen kolmea vuotta, jos päätetään siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Lyhyt aikaväli on siirtymäajan jälkeen 10 vuotta ja pitkäväli on yli 10 vuotta siirtymäajan jälkeen.

Arviointia on tehty ryhmässä, johon ovat kuuluneet:

- Pauliina Hakala, Jätehuollon suunnittelija, Jätehuoltoviranomainen Ympäristösuunnitteluyksikkö
- Jouko Hautamäki, Yksikön päällikkö, työllisyysalueen johtaja, Kasvu- ja työllisyyspalvelut-yksikkö
- Katja Helenius, Suunnittelija, Jätehuoltoviranomainen, Ympäristösuunnitteluyksikkö
- Alina Isoviita, Osallisuusasiantuntija, Strategia- ja hyvinvointiyksikkö
- Sirpa Kynäslahti, Hyvinvointikoordinaattori, Strategia- ja hyvinvointiyksikkö
- Merika Lanne, Joukkoliikennepäällikkö, Joukkoliikenne, Ympäristösuunnitteluyksikkö
- Esa Merivalli, Projektipäällikkö, Ympäristösuunnitteluyksikkö
- Joni Mustonen, Johtava ympäristöinsinööri, Ympäristö- ja terveysvalvontayksikkö
- Seppo Salonen, Yksikön päällikkö, Ympäristösuunnitteluyksikkö
- Marjut Vähänen, Erityisasiantuntija, Kaupunkikehitys- ja omistajaohjausyksikkö

3. PÄÄTÖSVAIHTOEHTOJEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

3.1. IHMINEN/ASUKAS

3.1.1. Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja läpinäkyvyys

Vaatimus jätehuollon palveluiden kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä tarkoittaa sitä, että eri asiakkaita, asiakasryhmiä tai eri alueita ei saisi asettaa esimerkiksi palvelun hinnoittelussa perusteettomasti eri asemaan.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+ 2
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+ 2

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistönhaltijan järjestämässä lietteenkuljetuksessa palveluita tarjoavat yksityiset lietteenkuljetusyritykset, joiden palveluiden saatavuudessa ja hinnoissa on alueellisia eroja.

- Yksityisten kuljetusyritysten palveluiden hinnoittelu ei ole välttämättä julkisesti saatavilla. Lietetyhjennysten hinnat vaihtelivat Ramboll Oy:n tekemän selvityksen (2026) mukaan 63–375 € välillä. Hintavaihteluiden ollessa suuret, hintojen kohtuullisuutta ja syrjimättömyyttä on hankala arvioida.
- Jos asiakkaalta jää laskuja maksamatta, kuljetusyritykset voivat kieltäytyä palveluiden tarjoamisesta. Kiinteistönomistajalla voi näissä tapauksissa olla vaikea tai mahdoton saada lietteentyhjennyspalvelua kiinteistölleen.
- On mahdollista, että jätehuoltomääräysten vastainen lietteentyhjennyksiin liittyvä toiminta jatkuu (liian pitkät tyhjennysvälit, laittomat lietteen tyhjennyspaikat) valvontaresurssien vähäisyyden vuoksi.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa, mukaan lukien lietteenkuljetus, asiakas saa kaikki jätehuollon palvelut, laskutuksen ja neuvonnan samalta taholta (“yhden luukun periaate”), mikä selkeyttää prosessia, ja helpottaa valvontaa.
- Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa palvelusta laskutetaan jätehuoltojaoston hyväksymän jätetaksan mukaisesti. Julkinen jätetaksa lisää hinnoittelun läpinäkyvyyttä.
- Kunnan järjestämä lietteenkuljetus mahdollistaa myös taksan, jossa palvelujen hinta on sama kaikille alueen asukkaille.
- Kaikkien kiinteistöjen jätevesilietteen tyhjennykset hoidetaan järjestelmällisesti jätehuoltomääräysten mukaisesti, eikä liian pitkiä tyhjennysvälejä tai laittomia lietteen tyhjennyspaikkoja pääse syntymään. Palvelu jatkuu maksuhäiriöistä huolimatta.

3.1.2. Osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet

Huomioidaan vaikutukset eri väestöryhmiin ja vaikutukset erityyppisillä alueilla.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	-1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	-1

Vaihtoehto 0:

- Jos alueella toimii useampi jätteenkuljetusyrittäjä, kiinteistön haltija voi päättää, miltä toimijalta palvelun tilaa. Valinnanvapauden säilyttämisen tärkeys on noussut esiin useissa mielipiteissä ja lausunnoissa.
- Kiinteistön haltijan on huolehdittava, että liete tyhjennetään jätehuoltomääräysten mukaisesti, ja että lietteen kuljettaja on hyväksytty jätelain mukaiseen jätehuoltorekisteriin. Jätevesiliete tulee kuljettaa luvalliseen kunnan osoittamaan vastaanottopaikkaan tai käsitellä kiinteistöllä lietteen käsittelystä annettujen määräysten ja ohjeiden mukaan aiheuttamatta haittaa terveydelle tai ympäristölle. Kiinteistön haltijan on myös pidettävä kirjaa lietteen tyhjennyksistä.
- Kiinteistön haltijan kilpailuttamassa lietteenkuljetuksessa palvelun hintaskaala on laaja. Tyhjennyksen hinta voi muodostua kuutioperusteisesti ja lisäksi laskutetaan matkasta kilometrien mukaan.
- Kiinteistöjen haltijat voivat yhdessä sopia tyhjennysten ajankohdista ja kilpailuttaa kuljetuksia
- Kiinteistönhaltija tilaa lietteen tyhjennyksen kiireettömänä tai kiireellisenä palveluna, mikä voi vaikuttaa tyhjennyksen ajankohtaan, hinnoitteluun ja mahdollisuuteen olla kiinteistöllä läsnä, kun tyhjennys tehdään.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa hinta perustuu jätehuoltojaoston päättämään jätetaksaan. Järjestelmä lisää hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja tasa-arvoa sekä tietoa, mistä hinta muodostuu.
- Jätevesilietteiden tyhjennysten aikataulu määritellään järjestelmällisesti ja reitit optimoidaan. Kiireellisten tyhjennysten hinta määritellään taksassa.
- Kiinteistön haltijalla ei ole järjestelmässä suoraa vaikuttamismahdollisuutta kuljetusyrityksen valintaan, epäsuorasti on mahdollista vaikuttaa kuntavaalien kautta. Valinnanvapauden säilyttäminen on noussut esiin monissa mielipiteissä.

3.1.3. Työllisyys ja toimeentulo

Tunnistetaan mahdolliset vaikutukset erityyppisillä alueilla. Alueelta on tiedossa 25 hyvin eri kokoista lietteenkuljetusyritystä ja 4 jätevedenpuhdistuslaitosta.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	+1 Kun rekisterityö ja valvonta tehostuu, työ lisääntyy.	+1 Kun rekisterityö ja valvonta tehostuu, työ lisääntyy, joskin työ jakautuu uudella tavalla yritysten kesken
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	+1 Kun rekisterityö ja valvonta tehostuu, työ lisääntyy.	+1 Kun rekisterityö ja valvonta tehostuu, työ lisääntyy, joskin työ jakautuu uudella tavalla yritysten kesken

Vaihtoehto 0:

- Rambollin tekemän selvityksen perusteella liittymisasteet lietteenkuljetukseen ovat tällä hetkellä matalia, eikä kiinteistönhaltijat noudata jätehuoltomääräysten mukaisia minimityhjennysvälejä.
- Nykyisin kuljetettavan lietteen määrä on lietteen kokonaismäärään nähden pieni. Tilauksia tulee hajanaisesti, mikä oletettavasti hankaloittaa kuljetusten suunnittelua ja optimointia.
- Liittymisasteen ja tyhjennysten toteutumisen seurantaa tullaan tehostamaan, joka lisää kuljetusyrityksillä lietteentyhjennysten määrää ja kuljettajien työn määrää.
- Alueella toimivat lietteenkuljetusyritykset ovat hyvin eri kokoisia ja työllistävät eri määrän henkilöitä. Yksittäisten kuljetusyritysten työllistämismahdollisuuteen ei voida vaikuttaa.

Vaihtoehto 1:

- Kuljetusyrittäjien näkemyksen mukaan kuljetusjärjestelmän muutos vaikuttaisi työllisyyteen negatiivisesti. Lietteenkuljetuksen liittymisasteen parantuessa tilaukset ja työmäärä kuitenkin lisääntyvät.
- Keskitetty kilpailutus urakka-alueineen voi rajata toimijoiden määrää ja osa yrityksistä saattaa joutua vähentämään työpaikkoja tai menettää toimintaedellytyksensä alueella kokonaan. Urakoita voittaneiden yritysten toimintaedellytykset sekä työllistämisedellytykset vastaavasti paranevat ja investointiedellytykset kasvavat. Voittanut yritys voi myös hyödyntää alueen muita kuljetusyrittäjiä alihankintana.

- Jätelain (36 §) mukaan kunnan on kiinteistöittäisten jätteenkuljetuspalvelujen hankintoja suunnitellessaan tehtävä markkinakartoitus. Tarjouspyynnössä jätteenkuljetuspalvelujen kesto on määriteltävä sekä hankinnat ajoitettava siten, että eri kokoisilla yrityksillä on mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin. Kuljetushankinnat on kilpailutettava osiin jaettuina siten, että useampi kuin yksi yritys voidaan valita palvelun tuottajaksi. Jakamisvelvoitteesta voidaan poiketa vain, jos jakaminen heikentäisi merkittävästi hankinnan kustannustehokkuutta tai muusta vastaavasta, hyvin perustellusta syystä. Poiketen siitä, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 146 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, edellä tässä pykälässä tarkoitettu hankinnan jakamatta jättäminen voidaan saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella.
- Säännölliset tyhjennykset lisäävät käyntejä kiinteistöillä, kiinteistöiltä kerättävän lietteen määrää ja parantavat kiinteistöjen omistajien tietoisuutta jätevesien käsittelyjärjestelmien kunnosta ja korjaustarpeista. Tämä voi lisätä jätevesien käsittelyjärjestelmien peruskorjauksia, millä voi olla positiivinen vaikutus myös maanrakennusalan työllisyyteen.
- Siirtyminen kunnalliseen lietteenkuljetukseen lisää Keräämö Oy:n ja viranomaisen työtä erityisesti siirtymäaikana, kun valmistellaan rekistereitä, tietojärjestelmiä ja kilpailutusta. Pidemmällä aikajänteellä työmäärä tasoittuu ja valvonta helpottuu.

3.1.4. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä digitaalinen esteettömyys

Arvioidaan vaikutuksia palveluiden fyysiseen, digitaaliseen ja kielelliseen saatavuuteen sekä maantieteelliseen ja digitaaliseen saavutettavuuteen. (Digitaalinen saavutettavuus tarkoittaa, että verkkosivuja, sovelluksia ja digitaalista sisältöä voi käyttää kuka tahansa riippumatta toimintakyvystä)

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	+1
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+2
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+2

Vaihtoehto 0:

- Yksityiset kuljetusyritykset vastaavat omien palveluidensa saatavuudesta, saavutettavuudesta sekä digitaalisesta esteettömyydestä.
- Lietteenkuljetusyrityksiä toimii alueella useita
    - Yritysten toimintatavat digitaalisen saavutettavuuden osalta poikkeaa toisistaan

- Yritysten toiminta-alueissa on myös eroja. Osa toimii kaikkien kuntien alueella, mutta suurin osa vain tietyn kunnan tai muutaman kunnan alueella.
- Jokaisen kunnan alueella palvelua on saatavilla asukaskyselyn mukaan

- Lietteenkuljetuksista vaadittavan Siirto-asiakirjan laadinta ja sen tietojen toimittaminen sähköiseen Siirto-rekisteriin on jätelain mukaan lietteen kuljettajan vastuulla. Siirto-rekisterin käytössä on vielä havaittu puutteita. Pitkällä aikavälillä rekisterin käyttö luultavasti paranee, mutta se vaatii lisää tiedottamista ja seurantaa

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa Keräämö vastaa palvelun saatavuudesta, saavutettavuudesta sekä digitaalisesta esteettömyydestä, joka takaa kaikille alueen kotitalouksille tasa-arvoisen palvelun huolimatta sijainnista.
- Kaikki erityyppiset tyhjennyskohteet huomioidaan kilpailutuksessa ja palveluiden saatavuudessa.
- Pyrkimyksenä yhden luukun periaate, jolloin asiakas saa kaikki jätehuollon palvelut, sopimukset ja neuvonnan keskitetysti.

3.2. YMPÄRISTÖ

3.2.1. Ilmasto ja hiilijalanjälki

Kuljetusten hiilijalanjälki

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	-1 (lisääntyneet tyhjennysmäärät)	+ 1 (ajoreittien tehostaminen)
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	+1 (kaluston ympäristöystävälli syys parantuu)	+ 2 (kaluston ympäristöystävälli syys parantuu)

Vaihtoehto 0:

- Lietteenkuljestusten hiilijalanjäljen pienentäminen on palveluntarjoajien vastuulla ja halusta kiinni. Asiakas voi sitä haluta tai vaatia, mutta mahdolliset lisäkustannukset voivat rajoittaa sitä. Siirtymäaikana tuskin tapahtuu muutoksia nykyisestä. Lyhyellä aikavälillä jo mainitut kokonaisuuden haasteet korostuvat, myös kuljetusreittien kokonaisoptimointi on rajoitettua, koska palveluntarjoajia on useita. Pitkällä aikavälillä tilanne tulee todennäköisesti tasaantumaan, ajoneuvokehityksen myötä.

- Kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen jatkuessa, kuljetusten päästöt vähenevät oletettavasti hitaammin, kuin kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Usean kuljetusyrityksen toiminta samalla alueella ja yksittäiset kuljetustilaukset satunnaisessa rytmissä, estävät optimaalista reitittämistä.
- Rambollin selvityksen perusteella hajautettu toiminta oletettavasti johtaa suurempaan polttoaineenkulutukseen per kerätty jätemäärä, koska useat yritykset saattavat ajaa samalle alueelle omilla ajoneuvoillaan.

Vaihtoehto 1:

- Keskitetty järjestelmä mahdollistaa reittien optimoinnin, jolloin syntyy vähemmän ajokilometrejä tyhjennyskertaa kohden ja sitä kautta vähemmän päästöjä. Vaikutukset alkavat, kun uusi järjestelmä käytössä 3 vuoden siirtymäajan jälkeen.
- Selvityksessä on tuotu esiin myös, että keskitetty järjestelmä mahdollistaa kilpailutuksen kautta vähäpäästöisten kuljetusmuotojen, kuten biokaasu- tai sähkökuorma-autojen, hyödyntämisen. Kuljetuskaluston tekninen kehitys ja polttoainetaloudellisuus tai käyttövoimaratkaisu auttavat lietteenkuljetuksen hiilijalanjäljen pienentämisessä etenkin pitkällä aikavälillä.
- Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa nykyistä useampi kiinteistö liitetään säännöllisiin tyhjennyksiin. Tällöin käynnit sekä kuljetusten kilometri- ja päästömäärä saattavat kasvaa, jolloin reittien optimointi on entistä tärkeämpää.
- Jonkin ajan kuluessa tyhjennyksistä syntyvän datan avulla kuljetuksia on mahdollista edelleen tehostaa, kun kiinteistöjen tyhjennyksiä opitaan aikatauluttamaan ja reitittämään paremmin.

3.2.2. Ympäristön terveellisyys ja viihtyisyys

Arvioidaan vaikutuksia erityyppisillä alueilla (keskusta – taajama – haja-asutusalue – kylät).

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Nykyisessä mallissa ei ole tarkkaa tietoa siitä, mihin osa saostus- ja umpisäiliölietteestä päätyy. Mikäli lietteet päätyvät esimerkiksi ojiin, voi tästä aiheutua terveys- ja viihtyvyyshaittaa. Haittana voi esimerkiksi olla hajuhaitta tai vesistöjen rehevöitymistä ja bakteeripitoisuuksien kasvua.
- Rambollin selvityksen perusteella muualle, kuin asianmukaisiin käsittelypaikkoihin päätyvän jätevesilietteen määrä on merkittävä. Myös vähimmäistyhjennysvälejä harvemmin tyhjennetty saostus-/umpisäiliö tai muu jätevesijärjestelmä saattaa aiheuttaa haittaa ympäristölle tai terveydelle.
- Haittavaikutukset kohdistuvat erityisesti haja-asutusalueelle, jossa kiinteistöt eivät voi liittyä vesihuoltolaitosten viemäriverkostoihin, vaan jätevedelle on omia kiinteistökohtaisia jätevesijärjestelmiä.
- Rekisterityön tehostaminen johtaa kuljetusten määrän lisääntymiseen ja ympäristökuormituksen vähentymiseen.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämä lietteenkuljetus vähentää todennäköisesti tehokkaammin ympäristöön päätyvän lietteen määrää ja sitä kautta ympäristöön kohdistuva kuormitus vähenee.
- Kiinteistöjen jätevesien käsittelyjärjestelmissä ilmenevät tekniset viat, vuodot ja muut korjaustarpeet tulevat helpommin ilmi säännöllisissä tyhjennyksissä mitattavan lietteen määrän ansiosta.

3.2.3. Maaperä, vesistöt, luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus

Arvioidaan vaikutuksia erityyppisillä alueilla (keskusta – taajama – haja-asutusalue – kylät).

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	+1 (rekisterityön ja valvonnan tehostuminen, lisääntynyt tyhjennysliikenne)	+2 (rekisterityön ja valvonnan tehostuminen, tehostunut tyhjennysliikenne)
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	+1	+2

Vaihtoehto 0:

- Lietekaivoja ei välttämättä tyhjennetä asianmukaisesti ja säännöllisesti tai liete pumpataan vesistöihin ja maaperään. Tämä on erityisen vaarallista ja haitallista pohjavesialueilla.
- Haittavaikutukset kohdistuvat erityisesti haja-asutusalueelle, jossa kiinteistöt eivät voi liittyä vesihuoltolaitosten viemäriverkostoihin, vaan jätevedelle on omia kiinteistökohtaisia jätevesijärjestelmiä.
- Mikäli lietettä päätyy ympäristöön, niin haittana voi esimerkiksi olla hajuhaittaa tai vesistöjen rehevöitymistä ja bakteeripitoisuuksien kasvua.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa saostuskaivot ja umpisäiliöt tyhjennetään jätehuoltomääräysten mukaisesti rekisteröityjen ammattikuljettajien toimesta ja lietteet päätyvät asianmukaisesti jätevedenpuhdistamoille. Kaikki lietetyhjennystä tarvitsevat kiinteistöt liitetään tyhjennysten pariin, jolloin tyhjennysten toteutumisen seuranta on helpompaa viranomaiselle.

3.2.4. Varautuminen ja huoltovarmuus

Tunnistetaan erityyppiset alueet ja toimintaympäristöt sekä erityyppisillä alueilla toimivat yritykset ja yhteisöt. Erityisen tärkeää on tunnistaa vaikutuksia, jotka koskevat ruoka-, energia- ja vesihuoltoa, tiestön kuntoa ja kulkemista, tietoliikenneyhteyksiä ja viestintää, lääkehuoltoa, kyläyhteisöjen varautumista sekä viranomaisten ja vapaaehtoisten viranomaisyhteistyötä.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistönhaltijan järjestämässä lietteen kuljetuksessa jätehuoltoyhtiöllä ei ole häiriötilanteessa valmiutta/mahdollisuutta hoitaa varajärjestelyjä, koska sillä ei ole olemassa hankintasopimuksia, joissa olisi voitu määritellä toimet häiriötilanteissa. Kotitaloudet olisivat käytännössä ”oman onnensa varassa” hankkiessaan korvaavaa lietteen kuljetuspalvelua häiriö- ja poikkeustilanteessa. Jätehuoltoyhtiö joutuisi hankkimaan korvaavaa järjestelyä ”nollasta” julkisena hankinta markkinoilta.

- Kunnalla katsotaan olevan tietynlainen vastuu viime kädessä jätehuollosta. Toimiminen häiriötilanteessa on vaikeaa, jos asiakasrekisteriä ja valmiita ajolistoja ei ole.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa varautumisen ja esimerkiksi mahdollisen kriisitilanteen koordinointi on helpompaa, kun lietteenkuljetus järjestetään keskitetysti. Jätehuoltoviranomainen ja Keräämö Oy pystyvät mm. kriisitilanteessa tarvittaessa priorisoimaan lietteidentyhjennyksiä urakoitsijoiden kanssa.
- Kunta vastaa viime kädessä kotitalouksien lietteen kuljetuksen (ja käsittelyn) toimivuudesta. Jos lietteen keräys ja kuljetus jostain syystä kriittisesti häiriintyisi, on viime kädessä kunnan vastuulla hoitaa varajärjestelyt (esim. keskeisen kuljetusyrityksen konkurssissa on kunnalla viimekätinen vastuu varmistaa, että kotitalouksien saostus- ja umpisäiliölietteen säiliöt tyhjennetään).
- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunnallisella jätehuoltolaitoksella on käytännössä mahdollisuus tämä varautuminen toteuttaa (sekä osana olemassa olevia jätteenkuljetusurakkasopimuksia että muilla varautumisjärjestelyillä).
- Kunnan kilpailuttaman sopimussuhteessa olevan yksityisen jätteenkuljetusyrityksen liiketaloudellinen tai toiminnallinen häiriötilanne (lakko) saattaa aiheuttaa hetkellisen keskeytyksen, mutta kunnalla on hyvät mahdollisuudet varmistaa palvelun jatkuvuus sopimuksenmukaisena.
- Normaaliolojen häiriötilanteissa (lakot, sähkökatkot, ympäristömuutokset kuten rankkasateet, konkurssit ym.) kuljetusjärjestelmämallista huolimatta ongelmat ovat yhteisiä – jos tulee AKT:n lakko, niin kuljettajat ovat pois käytöstä. Konkurssin myötä asiakkaat, jotka ovat ko. yrityksen asiakkaita joutuvat hakemaan uuden toimijan
- Jätelaitoksien ei tiedetä menneen konkurssiin. Kunnallinen malli on yleensä asiakkaille myös edullisempi ja monipuolisempi kuin kiinteistön haltijan järjestämä malli
- Poikkeusoloissa huoltovarmuus/varautumisnäkökulmia –kunta voi aina varata henkilöstöä ja kalustoa kriittisten toimintojen osalta, jossa taas yrityksillä siihen on rajoitettu oikeus (ainoastaan kriittisiksi todetut yritykset).
- Moni Suomessa toimiva iso jätehuoltotoimija on nykyään osin tai kokonaan ulkomaalaisessa omistuksessa. Näiden toimijoiden osalta on hyvin todennäköistä, että konfliktitilanteessa he poistuvat markkinoilta turvallisuussyistä – joka on kansallinen riski. Tällöin kuljettajia ja kalustoa vapautuu, mutta ostajia ei välttämättä ole markkinaehtoiseen toimintaan kriisitilanteessa.
- Kun koko alueen asuinkiinteistöjen tiedot ovat yhdellä toimijalla ja he ovat tunnistaneet kriittiset kohteet sekä toiminnot, auttavat kriisitilanteessa toimimista.
- Jätteenkuljetus on yhteiskunnan toimivuuden kannalta kriittinen peruspalvelu, jota ei keskeytetä kuin äärimmäisen poikkeuksellisissa olosuhteissa.

3.3. ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ

3.3.1. Strategian toteutuminen

Porin kaupunki on sitoutunut Hinku -verkostoon sekä toteuttamaan Resurssiviisasta kiertotalouden tiekarttaa 2030. Hinku -kunnat ottavat kasvihuonekaasupäästönäkökulman huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossaan. Hinku -kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Porin jätehuoltojaoston alueen kunnista Hinku -verkostoon kuuluvat Porin ohella myös Ulvila ja Harjavalta. Siten valtaosa Porin jätehuoltojaoston alueen väestöstä asuu Hinku -verkoston alueella. Hinku on ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkosto.

Porin resurssiviisas kiertotalouden tiekartta kokoaa yhteen kaupungin tekemiä sitoumuksia ympäristövastuullisuuteen, kiertotalouteen, vähähiilisyyteen sekä muuhun kestävään kehitykseen yhden toimintamallin alle, joka jatkossa ohjaa ja velvoittaa kaupunkia edistämään niitä tavoitetilojen ja konkreettisten toimenpiteiden kautta. Tiekartan avulla Porin kaupunki edistää kansallisen kiertotalousohjelman mukaista siirtymää kohti hiilineutraalia kiertotalousyhteiskuntaa.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0 (positiiviset ympäristövaikutukset vs. negatiiviset vaikutukset yrittäjiin, vaikutukset kumoavat toisensa)

Vaihtoehto 0:

- Porin kaupungin strategia: Kannustamme yrittäjyyteen, vahvistamme startup-ekosysteemiä, autamme pk-yritysten kasvua ja teemme aktiivisesti työtä saadaksemme uusia investointeja, mikä synnyttää ympärilleen lisää työpaikkoja ja uusia kasvualoja.
- Kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus tukee pienyritysten toimintamahdollisuuksia alueella.
- Nykyinen epävarma tilanne kuljetusjärjestelmän suhteen heikentää yritysten halukkuutta investointeihin, kasvamiseen ja kehittymiseen.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämän lietteenkuljetuksen myötä voidaan tavoitella kaupungin tekemiä sitoumuksia ympäristövastuullisuuteen, kiertotalouteen, vähähiilisyyteen sekä muuhun kestävään kehitykseen liittyen kaupunginhallituksen hyväksymän Porin resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 mukaisesti.
    - Keskitetty kuljetusten hallinta ja kilpailutus voi tehostaa paremmin Tiekartan tavoittetta 3.I.73: Jätehuollon kuljetusten päästöjen minimointi

3.3.2. Muutokset johtamisjärjestelmään sekä toimivalta ja vastuunjakomuutokset

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0

Vaihtoehto 0:

- Ei vaikutuksia kaupungin tai Keräämön johtamisjärjestelmään, toimivaltaan tai vastuunjakoon.

Vaihtoehto 1:

- Siirrytään kiinteistönhaltijan järjestämästä lietteenkuljetuksesta kuntavetoiseen, jolloin lietteenkuljetuksen järjestäminen siirtyy Keräämö Oy:n vastuulle. Keräämö kilpailuttaa ja järjestää lietteen tyhjennykset kiinteistönomistajien puolesta. Yksityiset jätteenkuljetusyritykset tekevät sopimukset Keräämön kanssa, ei enää suoraan kiinteistönhaltijan kanssa.

3.3.3. Organisaation tehtävien määrä, laatu ja menettelytavat

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	Työ lisääntyy merkittävästi	Työ lisääntyy merkittävästi (valmistelu)
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	Tilanteen lainmukaisuuden seuranta	Työ lisääntyy
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	Tilanteen lainmukaisuuden seuranta	Työn määrä vakiintunut

Vaihtoehto 0:

- Saostus- ja umpisäiliölietteiden tyhjennysten toteutuminen jätehuoltomääräysten mukaisesti vaatii lisää seurantaa ja valvontaa jätehuoltoviranomaisen ja ympäristövalvonnan toimesta, sillä Rambollin selvityksen mukaan liittymisaste lietteenkuljetukseen on huono koko Porin seudulla, sekä vakituisten että vapaa-ajan asuntojen osalta, kun huomioidaan jätevesiverkoston ulkopuoliset kiinteistöt.
- Siirto-rekisterin käyttö vaatii merkittävästi lisää tiedotusta, seurantaa ja yhteistyötä, sillä sieltä puuttuu kuljetusten tietoja tai se ei ole kaikilla lietteenkuljettajilla vielä käytössä. Lietteenkuljetusten tietojen syöttäminen Siirto-rekisteriin on jätteenkuljetusyrityksen lakisääteinen velvoite.
- Iso työmäärä jätehuoltoviranomaisessa ja ympäristövalvonnassa tulee olemaan rekisterityö, jossa selvitetään, minkälainen jätevesijärjestelmä kullakin kiinteistöllä on ja miltä kiinteistöiltä jätevesilietteentyhjennys on tarpeen ja kuinka usein. Tämä vaatii myös laajaa tiedotusta kiinteistön omistajille.
- Kiinteistöllä on velvollisuus (hajajätevesiasetus) olla tietoinen jätevesien käsittelyjärjestelmän toiminnasta ja sen ylläpidosta ja huollosta.
- Kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän lainmukaisuuden seuranta jätelain 714 /2021 37 § mukaisesti

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämään kuljetukseen siirtymisen myötä jätehuoltoviranomaiselle sekä Keräämö Oy:lle tulee lisää työtä. Siirtymäaikana ja lyhyellä aikavälillä rekisteritietojen päivitys ja lietekuljetusten suunnittelu ja kilpailutus aiheuttavat työtä. Myös asiakkaiden yhteydenotot lisääntyvät merkittävästi. Pitkällä aikavälillä työn määrä tasaantuu toimintamallin vakiintuessa.
    - Siirtymäaikana on kerättävä rekisteritiedot lietetyhjennyksiä tarvitsevista kiinteistöistä ja niiden jätevesijärjestelmistä
    - Lietetyhjennysten kilpailutus
- Kiinteistön omistajalla on edelleen velvollisuus (hajajätevesiasetus) olla tietoinen jätevesien käsittelyjärjestelmän toiminnasta ja sen ylläpidosta ja huollosta.

3.3.4. Henkilöstön määrä, asema ja osallisuus

Onko hankkeella vaikutuksia kaupungin ja Keräämön henkilöstön määrään ja asemaan? Onko hankkeella vaikutuksia henkilöstön työhyvinvointiin, työkykyyn tai turvallisuuteen?

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	Lisätarve	Lisätarve
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	Lisätarve	Lisätarve
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	Tilanne vakiintunut	Tilanne vakiintunut

Vaihtoehto 0:

- Lietteentyhjennysten toteutuminen jätehuoltomääräysten mukaisesti vaatii merkittävästi enemmän seurantaa ja valvontaa, joka työllistää jätehuoltoviranomaista sekä ympäristövalvontaa. Lietteenkuljetuksen liittymisaste on huono koko Porin seudulla sekä vakituisten että vapaa-ajan asuntojen osalta.
- Rambollin selvityksen perusteella ympäristösuojeluviranomaisella on jätehuollon viranomaistehtäviin käytettävissä Porin seudulla resursseja yhteensä 1,5 henkilötyövuotta, jonka on vähän suhteessa valvonta- ja seurantatehtävien laajuuteen

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämään kuljetusjärjestelmään siirtyminen työllistää enemmän siirtymäaikana sekä lyhyellä aikavälillä jätehuoltoviranomaista sekä Keräämö Oy:tä
- Lisähenkilöstölle on tarvetta, sillä työn määrä lisääntyy esimerkiksi Keräämön laskutuksessa, logistiikassa ja asiakaspalvelussa.

3.3.5. Organisaation viestintä- ja selvitysvelvoitteet

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	Viestintä lisääntyy	Viestintä lisääntyy
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	Viestintä lisääntyy	Viestintä lisääntyy
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	Viestintä vakiintunut	Viestintä vakiintunut

Vaihtoehto 0:

- Jätelain mukaan kunnan on seurattava ja valvottava, että kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle asetetut edellytykset täyttyvät. Jätelain mukaisuutta tulee seurata ja arvioida myös jatkossa.
- Tiedottamista on tarpeen tehostaa lietteenkuljetuksen liittymisasteen nostamiseksi ja rekisteritietojen parantamiseksi.

Vaihtoehto 1:

- Lietetyhjennysten raportointi Siirto-rekisterin kautta. Siirtyy Keräämön vastuulle yksityisten lietteenkuljetusyritysten sijaan.
- Keräämö raportoi jätteenkuljetuksesta jätehuoltoviranomaiselle.
- Tiedotusta ja viestintää tarvitaan runsaasti kuljetusjärjestelmän muuttuessa.

3.4. TALOUS JA ELINVOIMA

3.4.1. Kaupunkiorganisaation talouden kestävyys

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0

Vaihtoehto 0:

- Jätemaksuilla ei kateta ympäristövalvonnan kustannuksia. Jätehuollon valvonta katetaan verorahoilla. Ympäristövalvonnan tarve tulevaisuudessa lisääntyy, jolloin resursseja siihen pitäisi lisätä.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan on perittävä jätelain mukaisesti järjestämästään jätehuollosta jätemaksua, jolla katetaan sille tehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Lietteentyhjentämiseen liittyvät maksut sisällytetään jätetaksaan, josta päättää Porin seudun jätehuoltojaosto.

3.4.2. Väestöryhmien sekä kotitalouksien asema ja käyttäytyminen

Arvioidaan vaikutukset alueelliseen pito- ja vetovoimaan sekä imagoon, alueen yritystoimintaan ja palvelurakenteeseen, työllisyyteen sekä alueen kiinteistöjen arvoon.

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistönhaltijan velvollisuus on varmistaa, että lietteenkuljettaja on hyväksytty jätelain mukaiseen jätehuoltorekisteriin.
- Kiinteistönhaltijalla on velvollisuus hoitaa lietteiden tyhjennys jätehuoltomääräysten mukaisesti.
- Kiinteistönhaltijalla säilyy mahdollisuus valita lietteenkuljettaja
- Eri alueilla sijaitsevien kiinteistöjen asema voi olla erilainen riippuen alueella toimivien lietteenkuljettajien määrästä ja palveluiden hinnoittelusta.

Vaihtoehto 1:

- Kaikilla toiminta-alueen kotitalouksilla on tasavertainen hinnoittelu lietteenkuljetuksissa.
- Säännöllisten lietteenkuljetusten piiriin tulee mukaan kiinteistöjä, joilta ei ole ennen välttämättä tehty säännöllisesti tai riittävän usein lietteen tyhjennystä. Tämä vaikuttaa kotitalouksien tietoisuuteen oman jätevesijärjestelmän toiminnasta ja sen rakenteiden kunnosta.
- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa hinnat ovat yleisesti laskeneet. Hintojen mahdollisella alenemisella on positiivinen vaikutus kotitalouksiin.

3.4.3. Yritysten toimintamahdollisuudet ja niiden välinen kilpailu sekä markkinoiden toimivuus

Huomioidaan erityyppisillä alueilla toimivien yritysten toimintamahdollisuudet. Alueella toimii tietojen mukaan 25 lietteenkuljetusta tarjoavaa yritystä. Rambollin selvityksen mukaan yritysten vuosittain kuljettamat jätevesilietemäärät vaihtelevat huomattavasti (vuonna 2025: 24–700 t).

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	Yritysten valmistauduttava muutokseen
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	Kilpailutuksen perusteella työt jaettu uudelleen, jotkut voittavat, jotkut häviävät
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	Uusien kilpailutuksien perusteella työt jaettu uudelleen, jotkut voittavat, jotkut häviävät

Vaihtoehto 0:

- Yritysten toiminta jatkuu ennallaan. Kotitaloudet kilpailuttavat ja valitsevat haluamansa lietteenkuljettajan. Yritykset päättävät itse, millä alueilla toimivat sekä palveluidensa hinnoittelusta.
- Yritysten tulee huolehtia lietteenkuljetusten siirtoasiakirjat ja tiedon siirtäminen Siirto-rekisteriin.

Vaihtoehto 1:

- Lietteenkuljetusyritykset osallistuvat Keräämön järjestämään kilpailutukseen, jossa valitaan urakoitsijat alueelle.
- Lietteenkuljetuksen urakat jaetaan urakka-alueisiin, jolla mahdollistetaan kaikkien yritysten osallistuminen kilpailutukseen.
- Kuljetusyritykset ovat tuoneet esiin huolensa työpaikkojen menetyksestä sekä mahdollisista paikallisen yritystoiminnan loppumisesta, mikäli siirrytään kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen.
- Järjestelmä mahdollistaa paremman kokonaisohjauksen, reittioptimoinnin, yhdenmukaisen palvelutason, keskitetyn kehittämisen ja kiertotaloustavoitteiden edistämisen.
- Riskinä on, että asiakkaiden suora valinnanvapaus poistuu, markkina keskittyy kilpailutettuihin urakka-alueisiin ja pienet paikalliset toimijat voivat jäädä ulkopuolelle, jos hankinta toteutetaan liian suurina kokonaisuuksina.
- Vaikutusten suunta riippuu pitkälti siitä, miten urakka-alueet, hankintakriteerit, markkinavuoropuhelu ja alihankinnan mahdollisuudet rakennetaan.
- Markkina muuttuu asiakaskohtaisesta kilpailusta urakkakilpailuksi. Nykyisessä mallissa yritykset kilpailevat suoraan kiinteistönhaltijoiden asiakkaista. VE1:ssä kilpailu siirtyy yksittäisistä asiakassuhteista kunnan tai jätehuoltoyhtiön kilpailuttamiin urakoihin. Tämä voi tarkoittaa, että:
    - yritysten asiakashankinta vähenee, mutta tarjouskilpailuosaamisen merkitys kasvaa;
    - osa toimijoista voi menettää nykyisiä asiakkuuksiaan;
    - markkinoille voi jäädä vähemmän, mutta suurempia toimijoita;
    - pienille yrityksille syntyy riski jäädä kilpailutusten ulkopuolelle, jos urakat ovat liian suuria tai vaatimukset liian raskaita.
- VE1 voi olla pienille yrityksille haitallinen, jos urakka-alueet ovat liian suuria ja kalusto-, raportointi- tai takuuvaatimukset mitoitetaan suurten toimijoiden mukaan tai alihankintaa ei sallita tai sitä ei pisteytetä tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi on huomattava, että hinnan painoarvo on liian suuri suhteessa laatuun, paikallistuntemukseen ja toimitusvarmuuteen.
- Toisaalta VE1 voi säilyttää paikallista yritystoimintaa, jos urakka-alueet jaetaan riittävän pieniksi, yhteistarjoukset ja ryhmittymät mahdollistetaan ja alihankintamallit sallitaan. Lisäksi hankinnassa on syytä käydä markkinavuoropuhelu ennen kilpailutusta ja laatukriteereissä huomioidaan toimitusvarmuus, ympäristövaikutukset, paikallistuntemus ja asiakaspalvelu.
- Kilpailu ei poistu, mutta se siirtyy kiinteistökohtaisesta asiakasmarkkinasta keskitettyihin urakkakilpailutuksiin.

- Lyhyellä aikavälillä muutos voi aiheuttaa järjestely-, rekisteri-, viestintä- ja kilpailutuskustannuksia. Kilpailutuksella voidaan saada mittakaavaetuja ja reittioptimoinnin hyötyjä. Toisaalta jos kilpailu jää vähäiseksi, pitkän aikavälin hintatasoon voi kohdistua nousupainetta. Jos taas urakka-alueet suunnitellaan kilpailua edistävästi, hintavaikutus voi olla neutraali tai jopa myönteinen.